

Plumlovský hrad.

Rozsáhlé panství plumlovské bylo vždy v rukou mocných rodů: zprvu zeměpanských, do r. 1309 vévody Mikuláše z Opavy, do r. 1325 krále Jana Lucemburského, pak bohatého rodu pánů z Kravař do r. 1494, z Pernštýna do r. 1599 a odtud knížat z Liechtensteina. Roku 1932 lesní velkostatek plumlovský přešel do státního majetku. Panství se zaokrouhlovalo o větší i menší državy drobné venkovské šlechty v okolí a dosáhlo výměry 12.956,27 ha.

Představitelem celého panství byl plumlovský hrad, který se připomíná r. 1347 s podhradím plumlovským. Hrad býval sídlem Kravařů; protože později Pernštýnům nevyhovoval hrad s nepatrným podhradím, ležícím v ústraní, postavili v letech 1526 až 1531 pohodlný zámek v Prostějově, největším svém městě. Od té doby Plumlov už nebyl panským sídlem, nýbrž jen velkým střediskem administrativním a vrchnostenským. Příjmy z panství plynuly jinak. Ještě jednou měl se Plumlov pro pěknou polohu těšiti z přízně svých držitelů. Bylo to r. 1680, kdy začal kníže Liechtenstein stavěti rozsáhlý zámek s mohutnou fasádou. Postavil z něho jen čtvrtinu a to ještě uvnitř s nedokončeným 5. a 6. poschodím. Na zámeckém návrší jsou dnes dvě zámecké budovy, nápadně odlišné svou výškou; nízký a vysoký zámek. Z třetí nejstarší hradní budovy ukazují se na skalnatém návrší ve dvoře jen skromné zbytky. Ohledav je na místě, dospěl jsem k poznatkům, které uveřejňuji jako příspěvek k poznání tohoto dosud málo známého starobylého sídla.

Starý hrad.

Na velkém obdélníkovém nádvoří je návrší asi 8 m vysoké a na jeho skalních stěnách jsou zbytky kamenného zdiva. Dosud ční tam ještě jeden oblouk kamenné valené klenby a ve vylámané skále jsou na třech místech zbytky sklepů. Staré zámecké službenictvo ještě se pamatuje na patrnější zbytky. Jsou to výmluvné pozůstatky původního plumlovského hradu. V prosinci r. 1935 jsem uveřejnil jeho reprodukci jako historický dokument dosud jediného známého obrazu, na nějž upozornil lesmistr K. Mráček. (Obr. I.)

Obr. I. Plumlovský hrad na nádvoří, zbořený pro sešlost r. 1801.

Olejomalba na plechu je uložena na zámku knížete Liechtensteina ve Šternberku. Jméno malířovo je špatně čitelné (asi K. Duka, pinx.). K věži na obraze byly přinýtovány skutečné hodiny s ručičkami, takže jde o nástěnné hodiny obrazové. Stáří obrazu bude třeba určit. Dle scházejících budov na hrázi rybníka, mlýna a pily, bude asi z let 1750-1790. Zdivo hradu je na obraze vyspravované cihlami. Hrad má základy obdélníkové, je vysoký na dvě poschodí a jeho přízemí je kryto nízkým zámekem. Pohled na zámek je se strany severní a východní, kde vidíme kapli. Vchod do hradu byl patrně od západu. Uprostřed hradu bylo malé nádvoří a na něm obvyklá hradní studna. Byla prozkoumána v listopadu 1935 J. Jarolínkem z Prostějova, který se spustil dovnitř otvorem v cihelné klenbě a konstafoval okrouhlou studnu, ve skále vytesanou s kolmými hladkými stěnami o průměru 2.20 m. Studna, jež je nahoře cihlami obezděná a valenou klenbou zaklenutá, je 33 m hluboká, vyschlá a na jejím dně jsou kameny.

Rozměry zachovaného základového zdiva hradu jsou vně asi 40 m na šířku a 50 m na délku. Dosud se zachovala část pilíře (na obrázku vedle okrouhlé věže), takže malba celkem odpovídá někdejší skutečnosti.

*Obr. II. Vysoký zámek z let 1680 s vystupujícími zbytky
druhé hradní budovy.*

Zpráva o tomto hradě se uvádí v hospodářské bilanci z roku 1791. Je tu zmínka, že na nádvoří je prastarý zámek, vybudovaný v gotickém slohu; v něm byl purkrabský úřad, veřejná kaple, byty pro služebnictvo, sklepy a zaklenutá studna, 44 sáhů hluboká. Velký rozdíl v udávané hloubce 44 sáhů, t. j. přes 83 m, a naměřenou hloubkou 33 m vysvětlíme přepsáním.

Dle této bilance byla zasazena při vchodu do hradu deska s nápisem: *Hanc arcem incendio et vetustate consumptam restituuit Carolus Liechtensteini princeps. Anno 1613.*¹⁾

Z příkazu knížete Aloise z Liechtensteina byl hrad v letech 1801—1805 do základů zbořen.

¹⁾ Tento hrad, sešlý požárem a stářím, obnovil kníže Karel z Liechtensteinů. Roku 1613.

Druhá hradní budova.

Ale plumlovský hrad měl ještě druhou samostatnou hradní budovu, postavenou 14 m doleji na jižním svahu návrší, nad Podhradským rybníkem. Dnes stojí na jejím místě vysoký zámek,²⁾ který začal stavěti kníže Liechtesteín r. 1680, dav tuto starou hradní budovu pobořiti, až na spodní část, která zbyla mezi okrouhlou baštou na východě a sedmibokou věží na západě v délce 40 m. (Obr. II.) Tyto dva nápadné výstupky, jevíci se pozorovateli vysokého zámku od Podhradského rybníka jako bašta a věž, byly dosud označovány jako samostatné stavby, postavené k obraně před starým hradem proti údolí.

K názoru, že jde o spodní část samostatné hradní budovy, jejímiž konci jsou zmíněné výstavky, přišel jsem prohlídkou sklepů vysokého zámku. Východní jejich část při vchodu, o délce 15 m, má valenou klenbu cihlovou o rozpětí oblouku 5 m, výšce oblouku 2·40 m a úzkou (2·5 m), vysokou (4 m) chodbu. Tyto nové sklepy jsou zakončeny kamennou příční zdí, v níž je prolomen vchod do dalších sklepů. Zeď vyčnívá 1·5 m před základovou zeď jako zmíněná okrouhlá bašta nad rybníkem a je 4·4 m široká a 8 m vysoká.

Od oně zdi jsou další sklepy o dvou patrech nad sebou. Horní sklep má valenou klenbu z kamene, stavěnou stejně jako zbytky kleneb zbořeného hradu na nádvoří, kde jsou v maltě také otisky širokých podpůrných prken při její stavbě. Rozpětí oblouku je asi 8 m a výška 2·8 m. Spodní sklep má klenbu z cihel, spočívající uprostřed na pilířové zdi, jež nese silné dubové kleštiny od obou postranních zdí; z nich severní je z kamene a vystupuje v ní skála, jižní zeď je obezděna cihlami s lunetami. Šířka tohoto sklepu je 8·20 m a výška asi 2·90 m.

Odmyslíme-li si cihelné zdivo, dělicí sklepy na dvě patra, máme před sebou mohutný sklep 38 m dlouhý a 8 m široký, o výšce oblouku 2·8 m a výšce podpůrných zdí asi 3 m. Jižní podpůrná zeď je 5 m silná. Jsou to sklepy staré hradní budovy, jež měla obdélníkový základ. Při stavbě vysokého zámku r. 1680 byly upraveny

²⁾ Odbornou monografii o něm chystají dr. J. Mathon s dr. J. Kühndlem.

v dnešní podobě. Také v díle knížete Kar. Euseb. Liechtensteina³⁾ je zmínka o snesení některých zdí a jich zesílení.

Ze starých sklepů vede od příčné zdi (dnes zazděná) klenutá chodba do nádvoří směrem sv. a na straně západní vystupují zazděné schody, patrně do t. zv. věže. Na ni se teď budeme dívat jako na západní konec staré hradní budovy, s níž je zdíkem vázána a pouze z polovice svého obvodu v délce 10 m zakončena nepravidelným úhelníkem o 7 stranách.

Uvnitř v přízemí je jediná čtyřhranná místnost s pěknou křížovou klenbou. Tato síň byla kdysi řádně vypravena; dnes má otlučenou omítku, viděti cihelná žebra klenby. Je to jediná nadzemní místnost, zachovaná z tohoto plumlovského hradu. Pozorujeme-li tento sedmihranný konec hradní budovy z venku 10 m dlouhý, vidíme, že je shora nadezděn, jeho arkýř s kvádrovým ostěním je později vylámán a vsazen. Úzké obdélníkové otvory v kvádru jsou ve zdivu původní. Na spodu je dnes úzký vchod do nádvoří a je zřejmě později vylámán. Proti němu na nádvoří je dnes zahrádka, ale pod ní je prostranná klenutá místnost, zvaná ovčírna. Také na starém obraze zámku s počátku 19. století jsou vyznačeny místnosti pod střechou, kde je dnes zahrádka. Tento vchod je tedy hodně pozdního data.

Tato druhá obdélníková hradní budova, o níž není listinných zpráv, byla asi později přistavěna, když původní hrad na návrší nepostačoval. V její stavbě se již objevují cihly. Z rozbořených hradních budov se nezachovaly nijaké památky; pouze na římse vysokého zámku je umístěn gonzagovský polychromovaný znak, odlišný od jeho výzdoby a připomínající Pernštejny.

Zbývá ještě otázka, kudy vedl příchod do tohoto starého hradu. Dnešní vchod vede nízkým zámekem přes bývalý příkop. Na starém obraze má vchod oválnou klenbu a nad ní je okno. Dnes je klenba gotická a nad ní je zasazena deska s nápisem: *Hanc arcem muro et propugnaculis munivit Carolus Liechtensteini princeps, Opaviae dux, 1618.* Tato deska byla sem přenesena patrně ze starého

³⁾ V. Fleischer: Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein als Bauherr und Kunstsammler. — Vídeň 1910.

rozbořeného hradu. Z nápisu na tabulce vidíme, že Karel z Liechtensteina, který r. 1599 koupil panství od Pernštejnů, kromě oprav na starém hradě celý hrad obehnal zdi a postavil bašty.

Zbytky hradební zdi (až 3 m silné) viděti ještě na straně západní mezi zahradami a domky až pod »starou radnicí«, kde stávala brána. Odtud na stranu východní byla zeď rozebrána, jak je ještě v dobré paměti.

Příchod z městyse Plumlova na starý hrad byl změněn při stavbě nízkého zámku. Kdy a kým byl tento zámek postaven, dá se snad zjistiti prozkoumáním plumlovského zámeckého archivu. Je to jednoduchá baroková přízemní stavba s mansardovou střechou. Stropy jsou zdobený rámováním. Dnes jsou v některých pokojích sníženy rovným stropem, potaženým rákosem. Na straně západní má nízký zámek ve sklepení prostorné konírny a dále zmíněné ovčírny, jež sahají až k vysokému zámku. Větší část průčelí a budovy na straně východní jsou bez sklepů.

Původně byl příchod do hradu se strany západní po svahu návrší. Tu bylo také staré podhradí — původní Plumlov — v dolince mezi hradem, původním panským dvorem, a potom pivovarem a třetím návrším, porostlým dnes borky. Je to jen malé prostranství, takže většina vesnic byla větší než středisko celého panství.⁴⁾

⁴⁾ Literatura:

1. Ročenka musea v Prostějově roč. IV.: V. Janoušek: Osídlení Prostějovska a Plumlovska v době historické (1927).
2. Dr. Jar. Mathon: Prostějov a okolí (1924).
3. V. Pinkava: Hrady, zámky a tvrze moravské, I. díl (1927).
4. Dr. J. Kühndel — dr. J. Mathon: Pernštýnský zámek v Prostějově (1932).
5. Voj. Janoušek: Vlastivěda Moravská: Okres Plumlovský (1933).

Ježův hrad.

Ve skupině historických sídel hrazených v lesích, ležících západně od Plumlova, druží se ke Starému Plumlovu a Smilovu hradisku nejrozsáhlejší hradisko, zvané Ježův hrad. Je to sídlo dávného panství vícovského. Jeho rozlehlé zbytky jsou mezi čtyřmi hlubokými příkopy, které přetínají úzkou ostrožeň mezi klikatým údolím Okluky a Repešským žlebem v lesích asi 1-5 km jihozápadně od Vícova. Archivní záznamy nedávají vysvětlení o jeho vzniku nebo zániku. Zboží vícovské se stále drobilo, až připadlo k plumlovskému panství. Tak se dočítáme, že roku 1389 dal markrabě Jošt vícovský hrad Petrovi z Kravař. Roku 1512 koupil Vilém z Pernštejna ves Vicov s pustým hradiskem od pánů z Boskovic.

Název Ježův hrad přichází také na starobylé pečeti vícovské z roku 1666, na níž je vyryta brána s věží a cimbuřím s podpisem Ježův hrad a obrazem ježka.

V popise panství plumlovského z roku 1805 připomínají se na Ježově hradě stopy po základech a podzemních sklepech. Roku 1788 našly se tam při sázení lesa okrouhlé podkovy a dlouhý nůž na způsob tureckého.

V museu prostějovském jsou odtud dvě tabulky nálezů: jedna se střepy nádob se silným okrajem, druhá tabulka obsahuje 3 podkovy, 3 hroty střel, 1 kopí, část uzdy a ostruhy, veliký hornický nosák. V knížecím liechtensteinském museu v Úsově je několik dýk, jako se našly na Smilově hradisku.

S těmi poznatky jsem přistoupil k vykopávkám na místech, opředěných u lidu nejrozmanitějšími pověstmi.¹⁾ K ohledání místa jsem se odhodlal za obětavé pomoci Jana Všetíčky z Vícova. Také Turistický klub, odbočka v Plumlově, jehož jménem jsem tyto práce konal, mně vydatně přispěl.

Práce výzkumné.

Cesta na hradisko vedla prvním příkopem, odtud po svahu nad Repešským žlebem po dnešní turistické stezce a vystoupila na před-

¹⁾ Některé jsem uveřejnil v srpnu 1935 v Hlasích z Hané.

hradní rovinu. (Tab. I.) Na začátku ostrožně před prvním příkopem je pozorovati hned pod povrchem jen ohniště. Na něm je až ve strusku přepálená kulmová břidlice.

Předhradní prostranství mezi I. a II. příkopem zove okolní lid »zahrádkou«. Tato plocha je málo znatelným náspem rozdělena ve dvě části. Vpředu při zakopání jsme našli v kulturní vrstvě, až $\frac{1}{2}$ m silné, hojné prehistorické střepy a nástroje: 5 přeslínků z hlíny, každý jiného tvaru, č. 1, 2, 3, 4, 5, tři drtidla k mlýnkům, z nich jedno jako dětská pěst, 2 oblázky, 2 střepy opracované do kroužku č. 6, okraje 10 nádob a misek velmi úhledných a tuhovaných č. 7, 8, 9, 10, 11, 12, okraje 6 hrubších nádob č. 13, 14, střepy z boků 5 nádob, též zdobených a tuhovaných, č. 15, 16, 17, osm uch vodorovných bez otvoru z hrubých nádob č. 18, jedno ucho s dírkou č. 19a. (Tab. III.) Nálezy možno zařaditi do slezské a plátenické kultury. (1000 až 500 let před Kr.) Mezi nimi byly též hojné střepy nádob středověkých se silným okrajem, misek a okraj hrnku s vnitřní polevou, kus podkovy a hojně vypálené mazaniny ze srubovité stavby.

Za malým náspem při pokraji Repešského žlebu byla prehistorická sídelní jáma, v níž již dříve našel J. Všeticka mramorový palcátek (ve sbírkách archeologa A. Gottwalda), a opodál se našla 2 ucha prehist. nádob č. 19, kostěná tyčinka 8 cm dlouhá a deštička 12×25 cm č. 20, 21. Na předhradí je jediné místo s nepatrnou zdi, jež lidská obrazotvornost bezdůvodně označuje za studnu.

Na konci předhradí je po obou stranách dávného příjezdu nevysoký násep, rovnoběžný s druhým příkopem. Před náspem na straně jižní je kulturní vrstva, přes 1 m silná, snad hradní smetisko. Odtud pochází převážná část nálezů z hradiska: střepy, sklo, podkovy, hřebelce, klíč, hřebíky, dláto.

Vlastní hradisko začíná za druhým příkopem a skládá se ze dvou samostatných částí, oddělených třetím příkopem. (Tab. II.) První část nazvěme zděné předhradí; má se tří stran obvodovou zed'. Vcházelo se do něho po mostě. V průčelí byl odkryt dřevěný vjezd, 32 m široký.

K průčelní zdi jsou připojeny místnosti ve výši nádvoří. V severním rohu byla čtýhranná věž, dle zbytku ssutin aspoň jednopatrová a po obou stranách omítnutá; její vnitřní zdi nejsou

spojeny s obvodovou. Při jižní obvodové zdi jsou místnosti asi 2 m hluboko pod rovinou nádvoří, takže činí dojem zabořených sklepů. Severní zeď má z části 1 dm široký sokl. Prostranné nádvoří není rovné, nýbrž se zvedá stupňovitě k severní zdi a k věži. Na jeho stupních je hojně vypálené břidlice po ohništích.

Za třetím hlubokým příkopem je vlastní hradisko, oddělené od ostatní straně čtvrtým nejhlubším příkopem. Je stavěno z velkých kusů kamene a jeho zdi jsou silnější, než na zděném předhradí. Zeď obvodová je 23 m silná a na straně severní proti Stinavskému žlebu je druhá mohutná opěrná zeď, jež (dle vykopávek) čněla asi 4 m nad povrchem straně.

V čelní zdi je brána, dle zbytků suti byla celá zděná, měla zazděná vrata, před nimiž jsou zdi, na nichž spočíval most. V bráně bylo mnoho popela a hřebů. Nádvoří je úplně rovné, zpod je skála. Místnosti u předního severního rohu jsou 2 m pod nádvořím a budí také dojem zasutého sklepa. Podlaha v nich byla dusaná z hlíny, leží na ní až $\frac{1}{2}$ m ssutin mazaniny s trávou a popela, v němž byla mčedná mísa a železná tyč jako mříže. V zadní zděné přepážce, která odděluje malou místnost, byly dveře a nad nimi na vnitřní straně jediné oválné kamenné klenutí a po dveřích opálené zbytky.

Místnost v předním jižním rohu je zděná na hliněnou maltu a má vchod ve výši nádvoří.

Konec hradiska zaujímá po celé šířce obdélníková zděná místnost, dnes jako nejvyšší část ssutin. Zakopáním při zdi byly zjištěny na dvou místech otvory po zazděných stropních trámech přízemních. Zeď byla omítnuta po obou stranách. V suti hned na povrchu našli jsme kousky kachlů a střepy z bílé hlíny. Tato část hradiska, z níž zůstalo jen zděné přízemí, byla aspoň na jedno poschodí vysoká, čemuž nasvědčuje také hojná suť, vyplňující celé přízemí. Také zde zjištěna hliněná podlaha ve výši nádvoří. Nebylo zde popela ani vchod do místnosti nebo přepážky jsme nezjistili.

Za IV. příkopem se zvedá stráň, zvaná Biskupka, přes 70 m nad údolím s pěkným výhledem. Lidový název Biskupka může se vztahovati na Smila z Vícova, který byl roku 1399 kanovníkem a administrátorem biskupství olomouckého. Při vrcholku je pozorovati obloukovité valy.

Dnešní louka při Okluce pod vlastním hradiskem — V k l u -
č í c h — je zakončena hrází z pěchované hlíny po dávném r y b -
n í k u. Hráz je prokopána a otvorem vede cesta a koryto Okluky.
Odtok rybníka byl na opačné straně. V urbáři z r. 1590 jsou v těch
místech naznačeny pusté louky.

Nálezy na hradisku (tab. IV).

- I. B r o n z o v é p ř e d m ě t y :
hladká mísa o průměru 25 cm, vysoká 5 cm, silná 2 mm, s vo-
dorovným okrajem (č. 1).
- II. V ě c i p r a c o v a n é z k o s t i :
2 pišťalky z ptačí kosti 8 cm dlouhé, jedna z křídla, druhá
z nohy (č. 2a, b). Provrtaná kůstka z nohy ptačí (č. 2c).
- III. S k l e n ě n é s t ř e p y :
pouze 2 pupičky 5 mm vysoké, dobře přitavené na tenkém
průhledném skle z nádoby (stejně byly na Smilově hra-
disku (č. 3).
- IV. K e r a m i k a :
 - A) K a c h l e : 2 rohy a 2 úlomky ze šedé hlíny se zelenou gla-
surou, jeden úlomek s hnědou (č. 4).
 - B) H r n ě í ř s t v í : Nalezeny jen střepy, z nichž se nedá se-
staviti celá nádoba. Jsou točeny na kruhu hrnčířském, většina
nádob je hrubšího vzhledu a provedení.
 - a) Nádobky z jemnější šedé hlíny:
 1. Část nízké baňaté nádoby (č. 5).
 2. Spodek maličkého džbáněčku (č. 6).
 3. Válcovitá nádoba z bílé hlíny, okraj se rtem (č. 7).
 4. Nádobky baňaté, barvy pleťové, jedna s hnědým pruhem (č. 8).
 - b) Nádobky s polevou: 3 hrnce, uvnitř zeleně nebo červeně po-
lévané (č. 9).
 - c) Obvyčejné nádoby: dle formy jsou tvary:
 1. Nádobky válcovité, nízké, průměru asi 2 dm, se širokým hrdlem,
okraj je zesílený nebo do šířky vodorovně rozplesklý (7 ná-
dob), č. 10a, b.
Nádobky se rtem a k němu jsou protáhlé (č. 11).
Nádobky na vodorovném okraji, zdobené řadou teček nebo mříž-
kováním (č. 12a, b).

2. Džbány s uchem, průměr hrdla 1 dm, s baňatým břichem (č. 13).
3. Hrnce, hrubě pracované, hrdlo 2 až 2,5 dm průměru, silnostěnné, okraj široký a to bez ozdob, 36 střepů (č. 14), okraj zdobený čarami, 28 stř. (č. 15a, b), tečkami ve 2 řadách, 3 stř. (č. 16), vlnovkou různě vysokou, 25 stř. (č. 17), dvěma vlnovkami nad sebou nebo se protínajícími, 13 stř. (č. 18a), vlnovkou a čarou, 2 stř. (č. 18b).

Okraj ohrnutý, zesílený, někdy hranou zakončený, bez ozdoby, hned přecházející v břicho, 24 stř. (č. 19a, b, c, d, e, f).

Hrnce, které jsou uprostřed na hrdle rozšířené jako ve vodorovné ucho, 7 stř. (č. 20).

Ucha jsou obloukovitá, 8 stř., jedno přímé, rohovitě (č. 21a). Jedno zvláštní ucho jako u dnešních kovových škopků (č. 21b). Břicha nádob asi 30 stř. jsou většinou baňatá, méně kuželovitá a pohárovitá, zdobena souběžnými pruhy, jemnými nebo vyrytými, též meandrem z čar, teček, vlnovkou nebo trojúhelníky (č. 22a, b, c, d, e, f, g).

Dna nádob: u 12 misek jsou jako podstavce o průměru 3,5 až 5 cm, z nich jsou 3 otlučena do kotouče jako hračka pro děti a 2 jsou propíchnuta (č. 23a, b). Jedno dno jako pohár o průměru 8 cm (č. 23b), 2 úplně malá dna baňatých nádob (č. 23c). Dno je rovné, v jednom případě zdvižené uvnitř, okraj splývá s břichem. U několika nádob jsou dna vložena. Dna nemají značek, jen jedno uvnitř má kruhovitou značku s obrazem jako jelena (č. 23d).

4. Zvláštní nádoby:

Velké masivní nádoby, průměr hrdla asi 4 dm, okraj 5 cm silný, v jejich hlíně je hojná tuha (č. 24).

Hliněný rendlíček na nožičkách s trubičkou k nastrčení na tyč (č. 25).

Dvě zdobené rourky s hlavou jako dračí (č. 26).

Jedna rourka s otvorem čtyřhranným (č. 27).

Jedno hrdlo hliněné nádoby (č. 28).

5. Misy: dvě jako rendlík, průměr 1,6 dm, vysoké 10 cm, jedna po obou stranách černě leštěná (č. 29).
6. Misky: 8 větších, dosti vysokých, se širokým okrajem, průměr 2 dm, dno podstavcovité (č. 30a).

Menší misky, 6 cm vysoké (č. 30b), jen cm vysoké (č. 30c d, e). Některé mají ret (č. 30d).

V. P ř e d m ě t y ž e l e z n ě (Tab. III.):

a) Zbraně:

1. Šipky, 3 s násadcem k nabodnutí, jedna s tulejkou (č. 1a, b, c).
2. Železný konec kožené pochvy (č. 2).

b) Předměty z postrojů:

1. Podkovy, 2 celé, 7 kusů: všechny mají drážku jen 1 ne. Po obou stranách mají po 3 dírkách, jsou bez hmatce a na konci při ozubci poněkud ohnuty vzhůru. Ozubce jsou příčné, jen u 2 zlomků podélné (č. 3a, 3b).
2. Z udidla jen 2 kroužky.
3. Z ostruhy jen úlomky oblouku.
4. Přesky, jedna z nich s velkým uchem na řemen (č. 4a, b).
5. Hřebelce s 2 řadami velkých zubů (č. 5).

c) Předměty z příbytku:

1. Klič, 13 cm dlouhý, oko vzniklo rozdělením a vykováním trnu, zahnutím na 3 cípy. Zub má 6 zářezů (č. 6).
2. Dvě oka k zatlučení do dřeva (č. 7).
3. Mnoho hřebů: 60 přes 1 dm dlouhých, zvláštní silné hřeby 1-7 a 2 dm dlouhé (č. 8a, b, c, d, e).
4. Tyč, asi z mříže, 40 cm dlouhá, přes 2 cm silná.

d) Předměty z domácnosti:

1. Dva zlomky nožů (č. 9a, b).
2. Části obručí na dřevěné nádoby.
3. Plechy na kování s dírkami (č. 10).

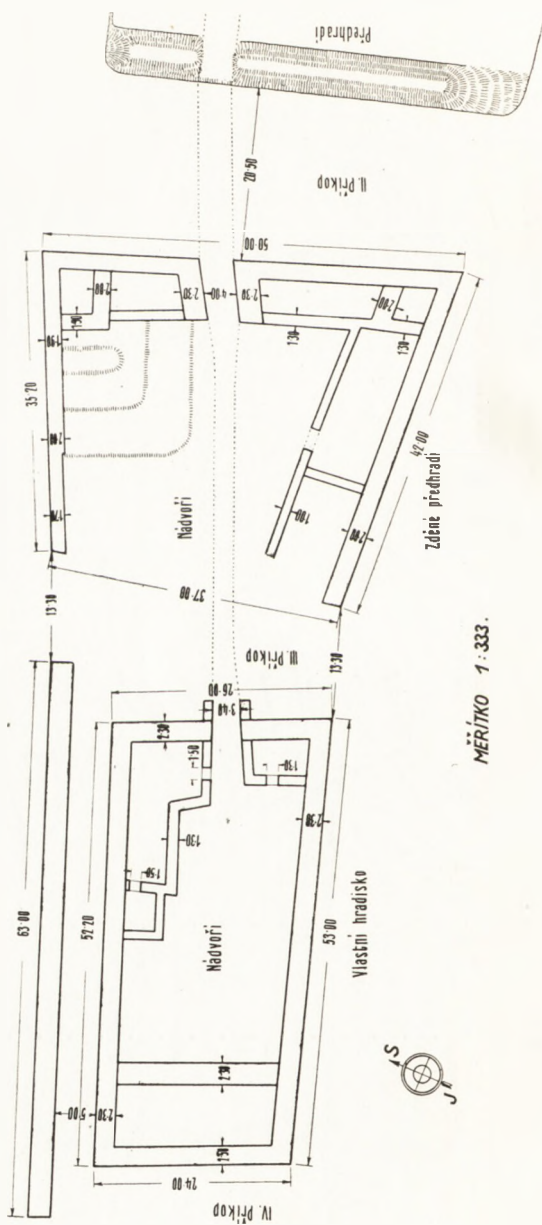
e) Nástroje: dláto kamenické, 22 cm dlouhé (č. 11).

- f) Různé předměty, některé jako skobky (č. 12a, b, 12c, d, e).
Ve všech vrstvách bylo hojně zvířecích i ptačích kostí.

Způsob stavby hradiska.

Obvodová zeď a vnitřní zdi, vytvářející místnosti, nejsou vázány s ohradní zdi, nýbrž jen těsně přistaveny. Zdi jsou stavěny z vázaného kamene na vápennou maltu. Vlastní hradisko je budované z většího kamene, zdi jsou silnější, než na zděném předhradí, kde je kámen břidličnatý. Základy spočívají na pevné skále a nejsou ve stejné rovině. Zeď má na dvou místech sokl. Je zde jediné

PŮDORYS JEŽOVA HRADU

MĚŘÍTKO 1:333.

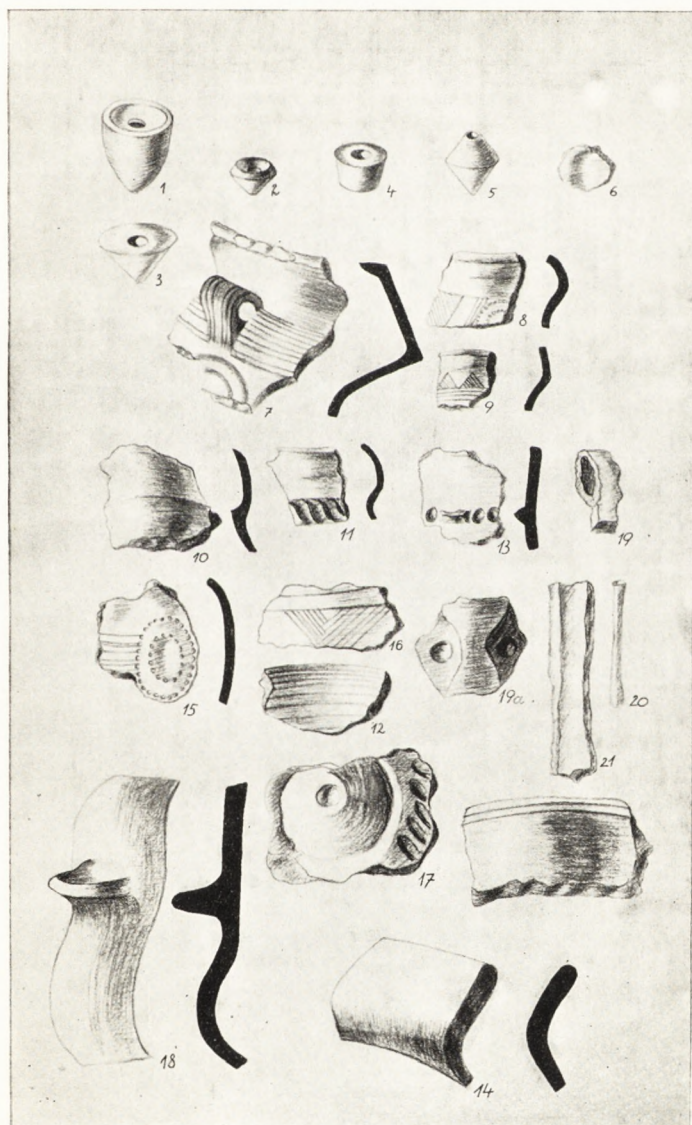

Tab. IIIa

K textu na str. 66.

Tab III.

Tab. IV.

oválné klenutí při dveřích. Veřeje jsou zazděny. Není zde klenutých sklepů, jako je vidíme na hradě plumlovském. Podlaha je z dusaně hlíny. Stavba byla srubovitá na obvodové zdi a vnitřních zdech, vysokých 1 až 2 m. Některé místnosti byly pod rovinou nádvoří a budiž dnes dojem zabořených sklepů, jiné místnosti byly ve výši nádvoří. Na jedno poschodí byly vyžděny jen věž a palácová část vlastního hradiska; tyto zdi byly po obou stranách omítnuty. Mimo místní kámen našel jsem tam velký balvan opuky a malý kousek kvádrů.

Z polohy kamene na zbořenisku můžeme souditi, že hradisko bylo úmyslně srovnáno se zemí, když bylo opuštěno a když zpusťlo. Jen na některých místech byly dřevěné součásti spáleny; vše upotřebitelné bylo odneseno, čímž si vysvětlíme řídké nálezy.

Z poznatků při ohledání zbytků Ježova hradu můžeme souditi, že nejde o hrad, vybudovaný do výše po způsobu západním z kamene, jako vidíme na plumlovském hradě, nýbrž že je to dokonalé hradisko, vybudované pokročileji než úplně dřevěný Starý Plumlov a Smilovo hradisko, které má jen jedinou obvodovou zeď. Stará pečet vícovská s branou a cimbuřím přece něco naznačuje.

Pojmenování »Ježův« je zkomolený název staročeského jména Ješek — Jan — tedy J e š k ů v h r a d. Zmíněným Ješkem mohl býti některý z Henslínů, z prvních držitelů zboží vícovského, nebo sám Ješek Puška z Kunštátu. Stejně tak je dosti podobno pravdě, že název nedalekého Smilova hradiska je rovněž křestní jméno některého držitele části zboží těchto rodů, u nichž jsou obě jména (Ješek, Smil) dosti běžná.²⁾

²⁾ Literatura:

Ročenka IV.: V. Janoušek: Osídlení Prostějovska a Plumlovska v době historické. (1927.)

V. Pinkava: Hrady, zámky a tvrze moravské, I. díl. (1927.)

Ročenka XI.: Jos. Blekta: Smilovo hradisko a Starý Plumlov. (1934.)

Voj. Janoušek: Vlastivěda Moravská: Okres plumlovský. (1933.)